

27 Αυγούστου 2016

Θεόφιλος Κορυδαλέας, ο πρωτεργάτης του θρησκευτικού ανθρωπισμού

Πολιτισμός / Ρωμηοσύνη

Ηρακλής Ψάλτης, φιλόλογος

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/2bezbrx>]

Θεόφιλος Κορυδαλέας (1570-1645)

Υπήρξε λόγιος, αξιόλογος νεοαριστοτελικός φιλόσοφος και κληρικός της Ορθόδοξης Εκκλησίας, που διακρίθηκε, επίσης, την περίοδο της προετοιμασίας του Νεοελληνικού Διαφωτισμού (1600-1699). Καταγόταν από την Αθήνα και είχε το επώνυμο Σκορδαλός, το οποίο άλλαξε προς το αρχαιότερο κατά την διάρκεια των σπουδών του στη Δύση.

Οι σπουδές του: Το 1604 έγινε δεκτός στο Ιησουιτικό κολέγιο του Αγίου Αθανασίου της Ρώμης, που μόρφωνε στελέχη για την υποστήριξη της ουνιτικής δραστηριότητας στους Ορθοδόξους. Συνεχίζει τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο της Πάντοβα (1608), κοντά στον διακεκριμένο νεοαριστοτελιστή φιλόσοφο Τσεζάρε Κρεμονίνι (1550-1631). Τα αντιλατινικά του φρονήματα ενισχύονται από τις σχέσεις του με τον μητροπολίτη Φιλαδέλφειας Γαβριήλ Σεβήρο (1541-1616), συστηματικό πολέμιο του παπισμού. Εκτός από την φιλοσοφία παρακολουθεί στην Πάντοβα και μαθήματα ιατρικής και αστρονομίας, την τελευταία διδάσκει ο γνωστός Ιταλός φιλόσοφος, φυσικός, μαθηματικός και αστρονόμος, Γαλιλαίος Γαλιλέι (1564-1642). Το 1613 ανακηρύσσεται διδάκτορας της φιλοσοφίας.

Η δράση του: Είχε αρχίσει να διδάσκει στο ελληνικό σχολείο της Βενετίας, αλλά το 1614 σταματά και επιστρέφει στην γενέτειρά του και συνεχίζει και εκεί να διδάσκει φιλοσοφία και αστρονομία. Ο ιδιότροπος και εκκεντρικός του χαρακτήρας θα τον υποχρεώσει να μετακινηθεί στη Ζάκυνθο το 1621. Εκεί ασκούσε και το επάγγελμα του ιατρού. Οι καλές σχέσεις του με τον Οικουμενικό Πατριάρχη Κύριλλο Λούκαρη (1572-1638) θα τον οδηγήσουν στην Κωνσταντινούπολη. Το αντιλατινικό του φρόνημα ενισχύεται με τις περιπέτειες του πατριάρχη από την πολεμική των Ιησουιτών. Θα αναγκαστεί να επιστρέψει στη Ζάκυνθο και να γίνει μοναχός με το όνομα Θεοδόσιος. (1623). Η επιστροφή του Κυρίλλου στον πατριαρχικό θρόνο θα τον οδηγήσει εκ νέου στην Κωνσταντινούπολη, όπου αναλαμβάνει και τη διεύθυνση της Μεγάλης του Γένους Σχολής, την οποία και αναβαθμίζει δίνοντάς της πανεπιστημιακό χαρακτήρα. Η εκθρόνιση και η θανάτωση του Κυρίλλου (1638) έχει και για τον ίδιο δυσάρεστες

συνέπειες, δέχεται ταπεινώσεις και κατηγορείται ως αιρετικός (Καλβινιστής). Ο μετριοπαθής πατριάρχης Παρθένιος Α΄, ο γέρων, τον χειροτονεί μητροπολίτη Ναυπάκτου και Άρτας (1640), αλλά σύντομα, το 1642, απομακρύνεται από την μητρόπολη, καθαιρείται, διότι αποδείχτηκε «επαμφοτερίζων τοις δόγμασι», και επέστρεψε στην Αθήνα. Περιέπεσε σε μεγάλη πενία και μελαγχολία και επιβίωσε συνεχίζοντας το διδακτικό του έργο μέχρι τον θάνατό του[1].

Το έργο του: Το ευρύτατο συγγραφικό του έργο, η θητεία του στην Μεγάλη του Γένους Σχολή (1621-1623 και 1629-1639) και η μακροχρόνια άσκηση των διδακτικών του καθηκόντων σε πολλά και σημαντικά εκπαιδευτικά κέντρα δημιούργησαν τις προϋποθέσεις για την ανανέωση της παιδείας του υπόδουλου γένους. Προβάλλεται ως πρωτεργάτης του θρησκευτικού ανθρωπισμού (ουμανισμού) στην Ορθόδοξη Ανατολή και ως εισηγητής της νεότερης φιλοσοφίας και των επιστημών στην Ελλάδα (Ευγένιος Βούλγαρης).

[Συνεχίζεται]

[1] Κ. Σάθας, *Βιογραφίαι των εν τοις γράμμασι διαλαμπάντων Ελλήνων από της καταλύσεως της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας μέχρι της Ελληνικής Εθνεγερσίας 1453-1821* (Αθήνα: εκδ. Κουλτούρα, 1990) 253.

<http://bitly.com/2bnUbMw>